

Studium oboru Knihovnictví se na Filozofické fakultě v Opavě intenzivně připravovalo už záhy po jejím vzniku

Autor: Ivan Augustin

OPAVA - Dvacetiletí si připomíná obor Knihovnictví na Filozoficko-přírodovědecké fakultě. Vznikl nedlouho poté, kdy se v nabídce studijních možností fakulty objevila Česká literatura se zaměřením na knihovnictví. „Samostatným se obor Knihovnictví stal v roce 1994,“ ohlíží se PhDr. Libuše Foberová, Ph.D., která si jeho počátky vybavuje jako studentka.

Dnes zástupkyně vedoucího oddělení knihovnictví Ústavu bohemistiky a knihovnictví (ÚBK) patřila k těm, kdo v Opavě absolvovali dvousemestrální kurz pro pracovníky knihoven, který vedl prof. PhDr. Jiří Cejpek, CSc. „Byla to bezprostřední předzvěst rodícího se oboru, o jehož vznik se právě jmenovaný svou nezpochybnitelnou autoritou zasadil,“ potvrzuje L. Foberová, ale netají, že ti, kdo chtěli v návaznosti na uvedený kurz absolvovat magisterské studium bez změny prostředí, rozhodli se přihlásit do Brna. K nim nakonec patřila i ona sama, tehdy jako pracovnice Fakultní odborné knihovny Obchodně podnikatelské fakulty v Karvině. „Ale aby se kruh přece jen uzavřel, na ÚBK jsem se v roli vyučující vrátila v roce 2005 a stála tu u akreditace magisterského studia,“ usmívá se L. Foberová.

Původní koncepce studia Knihovnictví na FPF dělila předměty do čtyř bloků. „Blok A tvořil společenskovědní základ, vyučovaly se v něm předměty zaměřené na filozofii, psychologii, sociologii, pedagogiku a právo. Knihovnicko-informační jádro oboru pak představoval blok B. V něm figurovaly předměty, jež se zabývaly získáváním, zpracováním, zprostředkováním a uchováváním informačních zdrojů a dokumentů,“ přibližuje L. Foberová. Předměty z literární vědy a literární historie byly soustředěny do bloku C, blok D utvářely cizí jazyky s poměrně širokou volbou (angličtina, němčina, latina, francouzština, španělština).

U zrodu knihovnictví v Opavě stál kromě jiných (nutno zde vzpomenout především PhDr. Beátu Sedláčkovou, Ph.D., dnes vědecko-pedagogickou pracovníci oddělení informační vědy Ústavu informatiky Filozoficko-přírodovědecké fakulty) PhDr. Milan Sobotík (1940), absolvent oboru Knihovnictví a vědecké informace na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Na opavskou Filozofickou fakultu, jejíž počátky jsou spjaty s odbornou gescí Masarykovy univerzity, přišel v roce 1991 už s četnými zkušenostmi z knihovnické praxe. Byl to právě on, jemuž se jako odbornému asistentovi podařilo pro intenzivní spolupráci získat odbornou veřejností plně respektovaného prof. J. Cejпка (1928-2005), jehož čtyřleté působení ve vedení ÚBK (1994-1998) se stalo pro rozvoj knihovnictví na FPF rozhodujícím.

„Měla jsem to štěstí, že oba jmenovaní byli mými učiteli. Takovými, na něž se nezapomíná,“ přiznává L. Foberová a ve svém vědeckopedagogickém působení na ÚBK si stále připomíná akcent, který prof. J. Cejpek kladl na tři základní předpoklady budoucího rozvoje oboru. „Ty viděl v potřebě knihoven nejen se vyrovnat s informačními a komunikačními technologiemi, ale vytěžit z nich maximum ve svůj prospěch, v udržení si postavení veřejnoprávní a svou povahou kulturní instituce a konečně v přitažlivosti knihoven pro uživatele, a to jak po stránce komunikace s nimi, tak plněním obecně estetických funkcí, k nimž prvořadě počítal jednání knihovníků,“ prezentuje L. Foberová prof. J. Cejpkem nastolené principy knihovnické práce. „A nemohla mu samozřejmě uniknout ani nevyhnutelnost digitalizace dokumentů,“ dodává.

Když dnes nahlíží na činnost příslušného pracoviště ÚBK, s uspokojením konstatuje, že jako jediné se v českém vysokoškolském prostředí věnuje tzv. čistému knihovnictví. „Pozitivně se to projevuje nejen v trvalém zájmu o studium oboru v Opavě, ale také v žádanosti absolventů, kteří se uplatňují i v největších centrech. Za příklad mohu dát takovou Národní technickou knihovnu v Praze, kde nyní působí pět našich dřívějších studentů,“ ilustruje L. Foberová a do budoucna vidí šanci i na akreditaci doktorského studia. „Znám mnohé z absolventů, kteří by se jeho posluchači v Opavě stali rádi,“ dokládá.

I když se bakalářský obor Knihovnictví pro prezenční i kombinované studenty vyučoval roky bez větších změn, protože mu byla opakovaně prodlužována akreditace, inovaci se vyhnout nemohl. Na současné potřeby knihoven významně zareagoval před čtyřmi lety. „Nové trendy jsme zohlednili v nových předmětech, např. v Informační gramotnosti, v Digitalizaci písemného kulturního dědictví, ve Výzkumných metodách v knihovnictví, v Biblioterapii apod. Ovšem základ zůstal v nezměněné podobě, přizpůsobil se jen obsah dřívějších předmětů a modernizovala se forma výuky. I nadále se udržuje trend, že pedagog je průvodcem studenta ve vzdělávání. Studenty vnímáme jako klienty s nárokem na kvalitní vzdělávání a přátelskou atmosféru. Z řady výzkumů vyplývá,

 že studenti vnímají Slezskou univerzitu jako domácí prostředí, kde se cítí dobře a šli by sem studovat znovu,“ charakterizuje L. Foberová.

Pokud jde o navazující magisterské studium, pozornost je věnována remediaci a mediamatice a důraz se klade na aktivní práci s informacemi v digitální podobě. „Při tvorbě akreditačního spisu jsme zohlednili zejména trend komunitní společnosti. Obor jsme nazvali Knihovnictví se zaměřením na veřejné knihovny komunitního typu pro prezenční i kombinované studenty,“ shrnuje L. Foberová a vysvětluje, že mnohé naše knihovny implementují po zahraničním vzoru do svých činností komunitní aktivity, čímž reagují na společenské změny. „Knihovny se vrací ke své podstatě, a proto se aktivněji věnují rozvoji a podpoře čtenářství a informační gramotnosti,“ zdůrazňuje závěrem.

Bc. Martin Kůs, vztahy s veřejností

Slezská univerzita v Opavě

Olbrichova 25, 746 01 Opava

telefon: 739 720 126, e-mail: martin.kus@slu.cz

Slezská univerzita v Opavě vznikla po listopadu 1989 nejprve jako dvě fakulty Masarykovy univerzity v Brně a následně Zákonem České národní rady z 9. července 1991 pak z těchto dvou fakult vznikla Slezská univerzita se sídlem v Opavě. Jedná se o veřejnou vysokou školu sídlící v Opavě a Karviné. V současné době má čtyři součásti: Filozoficko-přírodovědeckou fakultu v Opavě, Obchodně podnikatelskou fakultu v Karviné, Fakultu veřejných politik v Opavě a Matematický ústav v Opavě. Na ústavech, katedrách a specializovaných pracovištích univerzity v současnosti studuje na osm tisíc posluchačů.

Více o univerzitě a dění na ní najdete na www.slu.cz a www.inoviny.slu.cz